

รายงานการรับคณะผู้อบรมเทคโนโลยีเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกาแฟคุณภาพ

รุ่นที่ 2 นำโดยสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย

ณ โครงการพัฒนาตอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

วันพฤหัสบดีที่ 18 มีนาคม 2564

1. ข้อมูลคณะ

ที่มาและความสำคัญ	- สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงรายได้ดำเนินโครงการเพิ่มขีดการแข่งขันการเกษตรในระดับภูมิภาค ปี 2564 โดยได้จัดการศึกษาดูงานอบรมเทคโนโลยีเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกาแฟคุณภาพ จำนวน 2 รุ่น เพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟในพื้นที่บ้านปางต้นผึ้ง (รุ่นที่ 1) และบ้านจิวเฒ่า (รุ่นที่ 2) ได้เรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตกาแฟคุณภาพ - คณะสนใจประเด็นเรื่องการปลูกกาแฟตั้งแต่เริ่มต้น การจัดการแปลงกาแฟ การป้องกันการกำจัดศัตรูพืชของกาแฟ และการเก็บเกี่ยวผลผลิต รวมถึงเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต - คณะติดต่อผ่านเข้ามาทางโทรศัพท์และอีเมล KLC - คณะมาเป็นครั้งที่สอง
วัตถุประสงค์	ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการปลูกและการดูแลต้นกาแฟ เพื่อที่เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟมีทักษะและความรู้ด้านการปลูกกาแฟตั้งแต่เริ่มต้นอย่างถูกต้อง เพื่อนำไปปรับใช้กับแปลงปลูกกาแฟของตนเองให้ได้คุณภาพตามที่ตลาดต้องการ และสามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟได้อย่างยั่งยืน
ระดับ	- ระดับความสำคัญคณะ 2 คณะ (หน่วยงานข้างเคียงในในพื้นที่พัฒนาของมูลนิธิฯ) - ระดับเนื้อหา 2 คณะ (ห้องเรียนเฉพาะเรื่องการปลูกและการดูแลต้นกาแฟ) - คณะรวม 4 คณะ
องค์ประกอบ	- เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟจากบ้านจิวเฒ่า ตำบลป่าหุ่ง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จำนวน 25 ท่าน - เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย จำนวน 3 ท่าน - รวมจำนวนทั้งสิ้น 28 คน

	- คุณวิสิษฐ์ ปินใจ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ เป็นผู้ประสานงานคณะ
เจ้าหน้าที่รับ คณะ	- ผู้บรรยายหลัก คุณธนวิชญ์ ธีรินทอง และคุณศิริวัจ วังษ์สวรรค์ งานส่งเสริมกาแพ - ผู้บรรยายประจำสถานที่ คุณคำนวล หนานใส - ผู้ประสานงานของมูลนิธิฯ คุณณัฐชา โลหะยืนยงสุข
แหล่ง สนับสนุน งบประมาณ	คณะออกค่าใช้จ่ายเองบางส่วน (รหัสคณะ 912-640-039) และมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ สนับสนุนงบประมาณโดยใช้งบประมาณจากกระหังงาน 916-264-101 งบประมาณโครงการจัดหลักสูตรศึกษาดูงานเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวงสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาดูงาน
ประเด็นสำคัญ	ประเด็นการบรรยายเกี่ยวกับการปลูกกาแพโดยคุณธนวิชญ์ ธีรินทองและคุณศิริวัจ วังษ์สวรรค์ - กระบวนการเตรียมเมล็ดกาแพ : โดยคัดเลือกเก็บเมล็ดจากต้นกาแพที่สมบูรณ์และแข็งแรงที่สุดในแปลงเพื่อทำการเก็บเมล็ด เช่น ต้นที่มีใบเยอะและให้ผลผลิตเยอะ - การเพาะเมล็ดกาแพ : เริ่มจากการนำเมล็ดไปหมักก่อนให้เมือกออกมา นำไปผึ่งให้แห้งในที่ร่ม แล้วจึงเลือกเมล็ดที่สมบูรณ์ไปเพาะ ไม่ควรนำเมล็ดพีเบอร์รี่ไปเพาะ ถ้าหากต้องการจะเก็บเมล็ดไว้ปลูกรอบหน้า ให้เก็บในถุงที่ปิดกันความชื้นหรือเก็บไว้ในห้องเย็น - กระบวนการปลูกต้นกาแพ : เริ่มต้นจากการแกะกะลาออกก่อนโดยใช้มือ แล้วนำเมล็ดไปแช่น้ำไว้ 2 คืน โดยทยอยเปลี่ยนน้ำให้ใสอยู่เสมอ เมื่อเริ่มมีตา รากงอกออกมา จึงย้ายลงกระบะเพาะ โดยวางเรียงเมล็ดกาแพให้ด้านข้างชนด้านข้าง ให้เป็นแนวเดียวกัน ระวังไม่ให้ตารากชนกัน และใช้พลาสติกคลุมด้านบนเพื่อป้องกันความชื้นระเหยออก ใช้เวลาประมาณ 60 วัน ต้นกาแพจะอยู่ในระยะปักฝัเสื้อ พร้อมทั้งจะย้ายลงถุงต่อไป โดยเลือกเฉพาะต้นที่มีใบสมบูรณ์ ไม่ขาดแห้วหรือโดยแมลงเจาะ มีลำต้นที่ต้น และมีรากที่ตรงแข็งแรง ไม่คดงอ

	- การจัดการแปลงปลูกกาแฟ : เริ่มต้นจากการตัดสวนต้นไม้บั้งร่มในแปลง และวางแผนให้สามารถเข้าถึงต้นกาแฟได้ง่าย โดยการสร้างทางเดินลัดในแปลงและขุดดินเป็นขั้นๆเพื่อให้เดินได้สะดวก ไม่ลื่น จากนั้นปลูกต้นกาแฟเรียงเป็นแนว โดยปลูกต้นกาแฟห่างกัน 2x2 เมตร ขุดหลุมปลูกลึกประมาณ 20 เซนติเมตรและใส่ปุ๋ยไว้ที่ก้นหลุมทั้งไร่ประมาณ 1 เดือนก่อนค่อยนำต้นกาแฟลงปลูก - แนวทางการดูแลต้นกาแฟ : แบ่งเป็น 2 บ้างจี้ คือ บ้างจี้ที่เราควบคุมไม่ได้ เช่น ปริมาณน้ำฝน, ดินสไลด์, โรคที่เกิดใหม่ บ้างจี้ที่เราควบคุมได้ เช่น การจัดการต้น (ตัดสวนต้น ทำสาว ใส่ปุ๋ย), การจัดการไม้บั้งร่ม, ระบบน้ำ, การจัดการโรค (เน่าดำ ราสนิม) และแมลง (มอด หนอนเจาะลำต้น) ถ้าเราสามารถจัดการบ้างจี้ที่เราควบคุมได้ดี ต้นกาแฟของเราก็จะแข็งแรงและให้ผลผลิตดี นอกจากนี้ต้องคอยสังเกตต้นกาแฟให้ดี ว่าเป็นโรคหรือขาดสารอาหารอะไร และหามาปุ๋ยมาเสริมให้ถูกวิธี - การเก็บเกี่ยวกาแฟ : ควรเลือกเก็บเฉพาะกาแฟที่มีความสุกประมาณ 80% เพราะจะให้กาแฟมีรสชาติที่ดีกว่า จากนั้นนำมาลอยน้ำ เพื่อคัดเมล็ดเสียหรือโดนมอดเจาะออก จากนั้นนำคอกให้เจ้าหน้าที่คัดเมล็ดเขียวหรือเมล็ดไม่สุกออก แล้วจึงนำไปบรรจุกระสอบและส่งให้ทางโรงงานต่อไป ประเด็นถาม-ตอบ การฟังบรรยายเกี่ยวกับการปลูกกาแฟ ถาม : มีวิธีกำจัดวัชงอย่างไรบ้าง - ถ้าต้นใหญ่ วัชงจะเจาะลงไปถึงรากเลย ถ้าตัดอย่างเดียวอาจจะกำจัดได้ไม่หมด วิธีการเริ่มต้น คือ ตัดขุด และนำไปเผาทำลายหรือแช่น้ำ ไม่ควรนำมากองทับถมไว้เฉยๆ ก็ยังมีโรคแมลงอยู่ อีกวิธีการหนึ่ง คือ การปลูกไม้บั้งร่ม ซึ่งจะทำให้จำนวนวัชงน้อยลง ห้ามให้อยู่ในที่แดดจัดๆ ถาม : ถ้าไม่อยากจะตัดต้น มีวิธีการกำจัดวัชงอย่างอื่นอีกหรือไม่ - ถ้าเจอเร็วในต้นที่ยังไม่รุนแรงมาก ให้เอายาใส่เข็มฉีดยาแล้วฉีดเข้าไปในรูเจาะแล้วเอาดินอุดไว้
--	--

	ถาม : วิธีการลดมอดมีอะไรบ้าง - เราใช้หลายวิธีในการกำจัดมอด เช่น การใช้กาบ การใช้บิวเวอร์เรีย หลังเก็บเกี่ยวเสร็จ ให้เก็บเมล็ดออกจากพื้นที่เพาะปลูกให้หมด แล้วใช้บิวเวอร์เรียโรยซึ่งมันจะเข้าไปทำลายมอดที่ร่วงลงมาในพื้นดิน ถ้าระบาดอย่างรุนแรงอาจจะใช้สารเคมีหรือยาฆ่าแมลงบ้าง แต่ต้องใช้อย่างระวัง อย่างไรก็ตาม เราจะเน้นให้ใช้สารชีวภัณฑ์ให้มากที่สุด (บิวเวอร์เรียและเมตาไรเซียม) สำคัญที่สุด คือ ต้องใช้สารเหล่านี้ก่อนที่มอดจะเจาะเข้าไปในเมล็ดกาแฟ เพราะถ้ามอดเจาะเข้าไปได้แล้ว ไม่ว่าจะเป็นสารเคมีหรือสารชีวภัณฑ์ก็ไม่สามารถทำอะไรไม่ได้แล้ว ถาม : น้ำที่ผ่านการบำบัดแล้วนำไปใช้ทำอะไรต่อ - เรานำไปรดน้ำต้นไม้ในแปลงสาธิต ถาม : ต้นกล้าที่ได้รับแสงน้อยจะโตช้ากว่าใช่หรือไม่ - ใช่ ดังนั้นจึงต้องมีการจัดเรียงต้นกล้าในแปลงเพาะกล้าให้สามารถได้รับแสงอย่างทั่วถึง เพื่อให้ได้ปริมาณต้นกล้ากาแฟเยอะที่สุดและมีคุณภาพดีที่สุด ถาม : ต้นกล้าที่ใบยังไม่เรียบ คืออะไร - เป็นต้นที่ยังโตไม่เต็มที่ สังเกตจากเปลือกเมล็ดที่ยังติดอยู่ที่ใบ ต้องใช้เวลาอีกประมาณ 2 สัปดาห์ถึงจะนำลงถุง แต่บางทฤษฎีก็แนะนำให้ลงถุงได้เลยได้แต่ต้นกล้าขนาดเท่าหัวไม้ขีด แต่ต้องใช้ความระมัดระวังเป็นอย่างสูงในการเคลื่อนย้ายลงถุง ถาม : ทำไมถาดเพาะเมล็ดต้องยกสูงจากพื้น - เพื่อป้องกันความชื้นและน้ำขัง แต่ถ้าไม่มีพื้นที่ที่สามารถยกพื้นสูงได้ ใช้เป็นกระบะทรายหรือลงดินเพาะก็ได้เหมือนกัน แต่ต้องระวังน้ำขังให้ดี อาจจะทำเป็นร่องน้ำไว้ระบายน้ำไว้ก็ได้ ถาม : กระบะเพาะเมล็ดมีความสูงเท่าไร - ประมาณ 25 เซนติเมตร ถาม : ต้นกล้าฝั่งนี้คือการปักชำใช่หรือไม่ - ใช่ ฝั่งนี้เป็นการทดลองปักชำ ซึ่งอยู่ในการทดลองระบบน้ำอยู่ อัตราการรอดยังน้อยคงอยู่
--	---

	ถาม : ต้นกล้าเหล่านี้นำไปให้ใครหรือนำไปทำอะไรต่อ - ส่วนมากจะนำไปให้เกษตรกรในพื้นที่ ซึ่งทางโครงการจะเปิดให้เกษตรกรมาลงชื่อไว้ก่อน และส่วนหนึ่งก็จะนำไปปลูกในแปลงสาธิตของโครงการ ถาม : กาแฟกะลาตอนนี้ราคาขายอยู่ที่ประมาณเท่าไร - ประมาณกิโลกรัมละ 90-120 บาท
ภาพประกอบ	 คณะฟังบรรยายเกี่ยวกับการปลูกกาแฟตั้งแต่เริ่มต้น บรรยายโดย คุณธนวิทย์ ชิริทอง และคุณศิริวัจ วังษ์สวรรค์ คณะเดินชมแปลงเพาะกล้ากาแฟ คณะถ่ายรูปหมู่ร่วมกับวิทยากร

รายงานผลการประเมินความพึงพอใจ

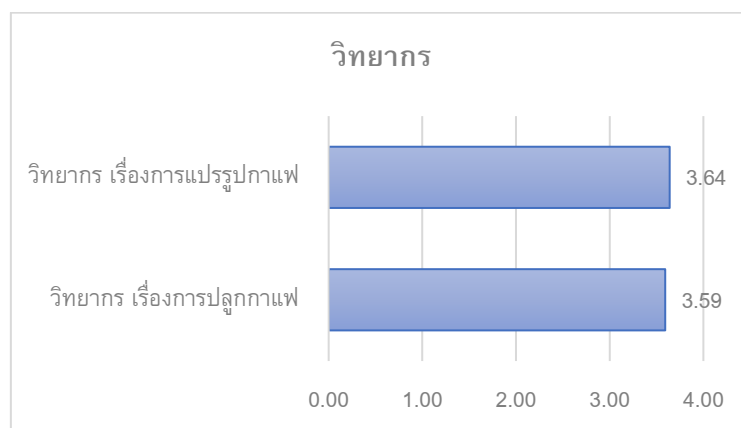
คณะผู้อบรมเทคโนโลยีเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกาแฟคุณภาพ รุ่นที่ 2

โดย สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย

วันที่มาศึกษาดูงาน : วันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2564

ศึกษาดูงาน ณ โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

1. จำนวนผู้เข้าร่วมศึกษาดูงาน : ผู้มาศึกษาดูงาน 28 คน ผู้ตอบแบบประเมิน 27 คน (96% ของจำนวนผู้มาศึกษาดูงานทั้งหมด)
2. ประเด็นการเรียนรู้ การดูงานในครั้งนี้ตรงกับความคาดหวังในระดับ 4 มากที่สุด 26% เพราะ ได้ความรู้เรื่องกาแฟเพิ่มขึ้นจากเดิมที่ทำอยู่ และความรู้ไปพัฒนากาแฟของตนเองและในกลุ่มให้ดีขึ้น รวมทั้งสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการถ่ายทอดไปปรับใช้กับการทำเกษตรของตนเองได้ ตรงกับความคาดหวังในระดับ 3 มาก 48% เพราะ ได้ความรู้ตรงตามความต้องการที่จะได้นำหลักการไปใช้ปลูกกาแฟในพื้นที่ของตนเองและกลุ่ม รวมทั้งได้ความรู้ใหม่ๆ ที่ไม่เคยรู้เกี่ยวกับกาแฟ และได้ประสบการณ์ใหม่ ในบางครั้งก็อาจไม่เข้าใจในการทำกาแฟหรือการคัดกาแฟที่มีคุณภาพ และไม่ระบุความคาดหวัง 26%
3. ผลการประเมินวิทยากร ผู้มาศึกษาดูงานให้คะแนนวิทยากรเรื่องการบรรยายและตอบคำถาม เฉลี่ย 3.62

4. ผลความพึงพอใจด้านการบริหารจัดการ ผู้มาศึกษาดูงานให้คะแนนการให้บริการเฉลี่ย 3.54

5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- เนื้อหา
 - อยากเห็นตัวอย่างสารชีวพันธุ์
- หน่วยงานที่นำมา
 - ฝากให้เจ้าหน้าที่แนะนำ เพิ่มความรู้ให้ชาวบ้านบ่อยๆ